

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

AGRICULTURAL UNIVERSITY OF ATHENS

Αγροτική Κοινωνιολογία

Θεματική ενότητα 10:
Παγκοσμιοποίηση &
οικογενειακή γεωργία

Όνομα καθηγητή: **Χαράλαμπος Κασίμης**

Τμήμα: **Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης**

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για το μέλλον
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Στόχος εδώ είναι η ένταξη της συζήτησης για την οικογενειακή γεωργία στην συζήτηση για την παγκοσμιοποίηση και τις επιπτώσεις που αυτή έχει για την λειτουργία της οικογενειακής γεωργίας

Λέξεις κλειδιά

- Οικογενειακή γεωργία, παγκοσμιοποίηση, εκσυγχρονισμός, ανάπτυξη

Παγκοσμιοποίηση και οικογενειακή γεωργία 1/9

- Από τη δεκαετία του 1980, οι κοινωνικοί επιστήμονες που μελετούν την ενσωμάτωση του αγροτικού χώρου στην ευρύτερη οικονομία και κοινωνία επικεντρώνουν τις αναλύσεις τους σε τάσεις και διαδικασίες οι οποίες μέχρι τότε θεωρούνταν ότι αποτελούν αναπόφευκτο αποτέλεσμα της διαδικασίας ανάπτυξης του καπιταλισμού στη γεωργία.
- Μια σειρά αναλύσεων που αφορούσαν στις ανεπτυγμένες χώρες (ΗΠΑ, Ην. Βασίλειο) αναγνώρισαν την επιβίωση των οικογενειακών εκμεταλλεύσεων στην αγροτική τους δομή. Η ανάκαμψη της οικογενειακής γεωργίας θεωρήθηκε ότι συνάδει με τις νεοπαγείς συνθήκες καπιταλιστικής ανάπτυξης στη φάση της παγκοσμιοποίησης.

Παγκοσμιοποίηση και οικογενειακή γεωργία 2/9

- Τα τελευταία χρόνια ο όρος παγκοσμιοποίηση (globalization) χρησιμοποιείται για να περιγράψει τις ραγδαίες μεταβολές, τις διαπλεκόμενες σχέσεις και τις αυξημένες εντάσεις σε συγκεκριμένες περιοχές του πλανήτη και να υπογραμμίσει τις επιπτώσεις που έχουν όλα αυτά στις δραστηριότητες του υπόλοιπου πληθυσμού του πλανήτη.
- Αυτή η αλληλοσύνδεση και αλληλεπίδραση μεταξύ γεωγραφικών χώρων, οικονομιών, πολιτισμών και δράσεων στο πλαίσιο ενός παγκόσμιου, ή αλλιώς ραγδαία ολοκληρούμενου, συστήματος προσφέρει τη βάση για την ανάλυση της πλειονότητας των τοπικών ή/και επιμέρους τάσεων και διαδικασιών ακόμα και στις παρυφές του παγκόσμιου συστήματος.

Παγκοσμιοποίηση και οικογενειακή γεωργία 3/9

- Η αυξανόμενη κυριαρχία μιας ολοποιούμενης οντότητας, όπως είναι αυτή του παγκόσμιου οικονομικού και κοινωνικού συστήματος, θεωρείται ως μια αναπότρεπτη και αδιαφιλονίκητη πραγματικότητα.
- Ο όρος παγκοσμιοποίηση άρχισε να χρησιμοποιείται ευρύτερα από τα μέσα της δεκαετίας του 1980.

Κοινωνιολογικός ορισμός:

Παγκοσμιοποίηση είναι 'μια κοινωνική διαδικασία κατά την οποία τα γεωγραφικά εμπόδια στις κοινωνικές και πολιτισμικές διευθετήσεις (διακανονισμοί, σχέσεις) υποχωρούν και κατά την οποία οι άνθρωποι αποκτούν όλο και μεγαλύτερη συνείδηση αυτής της υποχώρησης' (Waters 1995, Marshall 1998).

Παγκοσμιοποίηση και οικογενειακή γεωργία 4/9

- Σύμφωνα με τον Waters, μπορεί κανείς να παρατηρήσει τα ακόλουθα σχετικά με τη διαδικασία παγκοσμιοποίησης:
 1. Η παγκοσμιοποίηση δε σηματοδοτεί μια νέα διαδικασία, αφού υφίσταται ήδη από το 16ο αιώνα. Όσον αφορά στις σχέσεις μεταξύ των κρατών η διαδικασία αυτή έχει επιταχυνθεί και σήμερα βρίσκεται σε μια εντεινόμενη φάση ανάπτυξης.
 2. Η παγκοσμιοποίηση περικλείει όλες τις επιμέρους σχέσεις ή δέσμες σχέσεων εγκαθιστώντας ένα πλαίσιο για την ενσωμάτωση και την ενοποίηση όλων των πλευρών της ανθρώπινης κοινωνίας.
 3. Η παγκοσμιοποίηση παρεμβαίνει αποφασιστικά στην ίδια τη σύλληψη του χώρου και του χρόνου μέσα στο πλαίσιο της συνολικής κοινωνίας. Πιο συγκεκριμένα, εκμηδενίζει τη χωρική διάσταση και προχωρά στη γενίκευση του χρόνου.

Παγκοσμιοποίηση και οικογενειακή γεωργία 5/9

4. Η παγκοσμιοποίηση επισημαίνει την κατάρρευση τόσο της καθολικότητας (universalism) όσο και της ιδιαιτερότητας (particularism), οι οποίες υποκαθίστανται σημαντικά από τη διαφοροποίηση διπολικών σχέσεων, όπως π.χ. δημόσια και ιδιωτική σφαίρα, εργασία και κατοικία, σύστημα και βιωμένος κόσμος.

5. Τέλος, η παγκοσμιοποίηση εμπεριέχει ένα αμφίσημο μίγμα ρίσκου και εμπιστοσύνης τείνοντας προς την διακινδύνευση των προηγουμένως σταθερών και ρητά εκφραζόμενων σχέσεων, γνώσεων και διαδικασιών, εισάγοντας όλο και πιο έντονα τον παράγοντα του ρίσκου (Beck 1996).

Παγκοσμιοποίηση και οικογενειακή γεωργία 6/9

- Θα πρέπει να υπογραμμισθεί η στενή συσχέτιση της έννοιας του εκσυγχρονισμού (modernization), και πιο συγκεκριμένα της ανάπτυξης των κοινωνιών της Δυτικής Ευρώπης, με αυτήν της παγκοσμιοποίησης.

Ο McMichael περιοδολόγησε τη μεταπολεμική περίοδο σε δύο υποπεριόδους:

1. σ' αυτή της κυριαρχίας του «αναπτυξιακού σχεδίου» (developmentalist project) (από τη δεκαετία του 1940 ως τη δεκαετία του 1970) και
2. και σ' αυτή της κυριαρχίας του «σχεδίου της παγκοσμιοποίησης» (globalization project) (ξεκινά από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 ως σήμερα).

Παγκοσμιοποίηση και οικογενειακή γεωργία 7/9

- Στην πρώτη φάση το κύριο μέλημα των κρατών ήταν η «αναπαραγωγή του αναπτυξιακού μοντέλου της Δύσης» (ή η προσέγγιση με αυτό) και η ενσωμάτωση στην παγκόσμια οικονομία.
Στη δεύτερη φάση η ανάπτυξη του κράτους περνά σε δεύτερη μοίρα ενώ αντίστοιχα οι αυξημένες παγκόσμιες διασυνδέσεις υπογραμμίζουν τις διατεμνόμενες ενέργειες των παγκόσμιων αγορών και των εμπορευματικών αλυσίδων που εγκαθιστούν τώρα πια σε παγκόσμιο επίπεδο πολλές επάλληλες – και συχνά μη-διακριτές – σχέσεις ανάμεσα σε παραγωγούς και καταναλωτές.

Παγκοσμιοποίηση και οικογενειακή γεωργία 8/9

- Με αυτό τον τρόπο, η εναρμόνιση (ή αλλιώς η ‘παρακολούθηση’) με την διαδικασία της παγκοσμιοποίησης αποκτά το χαρακτήρα ενός ‘σχεδίου’ το οποίο ενδεχόμενα περιέχει συγκεκριμένες στρατηγικές ενέργειες από την πλευρά των δρώντων συλλογικών υποκειμένων (κράτη, πολυεθνικές οργανώσεις, πολυεθνικές εταιρείες κτλ).
- Αυτή η ‘αποδόμηση’ του αναπτυξιακού μοντέλου υπήρξε σταδιακή, διαμορφώθηκε παράλληλα με αυτό. Η έννοια της μετάβασης από το ένα μοντέλο ανάπτυξης στο άλλο (από το ‘αναπτυξιακό’ σ’ αυτό της ‘παγκοσμιοποίησης’) υποκρύπτει μια ‘εξελικτική’ ερμηνεία της κοινωνικής και οικονομικής αλλαγής όπως και μια ‘οικονομίστικη’ λογική της πορείας του κοινωνικού μετασχηματισμού.

Παγκοσμιοποίηση και οικογενειακή γεωργία 9/9

- Η ολοένα εντεινόμενη διαδικασία Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης αποτελεί μια σημαντική ένδειξη για την πορεία που ακολουθεί – αναπόδραστα πια – η διαδικασία παγκοσμιοποίησης και στη χώρα μας.

Βιβλιογραφία

- Waters M. (1995), *Globalization*, London: Routledge.
- Therborn G. (1999), Modernity, Globalization and the Rural World στο C. Kasimis, A.G. Papadopoulos, *Local Responses to Global Integration*, Ashgate, Aldershot, pp.21-39
- Buttel F. H. (2001), Some Reflections on Late Twentieth Century Agrarian Political Economy, *Sociologia Ruralis*, vol. 41, No 2, pp. 165-182
McMichael P. (1996), Globalization: Myths and Realities, *Rural Sociology*, [Volume 61, Issue 1](#), pp. 25–55
- Mackay M.H., Perkins C. and Espiner S. (2009), *The Study of Rural Change from a Social Scientific Perspective: Literature Review and Annotated Bibliography*, Lincoln University, New Zealand, pp. 3-21

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σημείωμα Αναφοράς

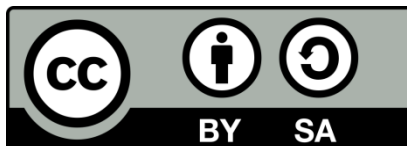
Copyright Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών 2014. Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, Χαράλαμπος Κασίμης. «Αγροτική Κοινωνιολογία». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://mediasrv.aua.gr/eclass/courses/OCDAERD105/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων, π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Η άδεια αυτή ανήκει στις άδειες που ακολουθούν τις προδιαγραφές του Ορισμού Ανοικτής Γνώσης [2], είναι ανοικτό πολιτιστικό έργο [3] και για το λόγο αυτό αποτελεί ανοικτό περιεχόμενο [4].

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

[2] <http://opendefinition.org/okd/ellinika/>

[3] <http://freedomdefined.org/Definition/EI>

[4] <http://opendefinition.org/buttons/>

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
 - το Σημείωμα Αδειοδότησης
 - τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
 - το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)
- μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.